

Ku Kościołowi synodalnemu
komunia | uczestnictwo | misja

Synteza fazy kontynentalnej Synodu o Synodalności w Ameryce Łacińskiej i na Karaibach

UWAGA: Niniejsze tłumaczenie **nie jest** oficjalnym tłumaczeniem KEP – to tłumaczenie maszynowe przygotowane przy pomocy narzędzia Google Translate na potrzeby serwisu synod.org.pl

Opis: Kontynentalny etap Synodu w Ameryce Łacińskiej i na Karaibach

1. „Możliwe jest kroczenie z Chrystusem w centrum, pozwalając się prowadzić Duchowi Bożemu. Mamy coraz większą nadzieję, że żyjemy już w nowym czasie dla Kościoła”. Ta wypowiedź jednego z uczestników fazy kontynentalnej Synodu odzwierciedla entuzjazm, jaki wzbudził proces w Ameryce Łacińskiej i na Karaibach, którego centralnym momentem rozeznania były cztery spotkania regionalne, które odbyły się w Salwadorze, Santo Domingo, Quito i Brasilia w lutym i marcu.
2. Przygotowania do fazy kontynentalnej rozpoczęły się rok wcześniej od powołania komisji, która miała towarzyszyć zespołom narodowym odpowiedzialnym za animację fazy diecezjalnej i jednocześnie określić, w dialogu z Sekretariatem Generalnym Synodu, warunki zgromadzenia kontynentalnego. Po kilku miesiącach powstał zespół roboczy składający się z następujących członków: Miguel Cabrejos (przewodniczący CELAM), ks. Jorge Lozano (sekretarz generalny CELAM), o. Pedro Brassesco (asystent sekretarza CELAM), s. Daniela Cannavina (sekretarz generalny CLAR), ks. Francisco Hernández (sekretarz wykonawczy Caritas Latin America), Mauricio López (dyrektor Ceprap CELAM i kontakt z Sekretariatem Generalnym Synodu) i Oscar Elizalde (dyrektor Centrum Komunikacji CELAM).
3. Kościół Ameryki Łacińskiej i Karaibów ma długą historię doświadczeń partycypacyjnych, naznaczonych pięcioma Konferencjami Generalnymi Episkopatu Ameryki Łacińskiej, Synodem Amazonii, Zgromadzeniem Kościelnym i kościelnymi strukturami komunii na kontynencie.
4. Nasz Kościół karmi się społeczną i kulturową różnorodnością każdego regionu, o którą należy dbać i którą należy wzmacniać, aby umocnić wspólną tożsamość i odnowioną inkulturację Ewangelii wśród narodów. Z tego powodu zdecydowano, że centralnym momentem fazy kontynentalnej będzie realizacja spotkań regionalnych. Pozwoliłoby to na większe uczestnictwo, rozeznanie i słuchanie, aby przyczynić się do bogactwa i szczególnego sposobu bycia Kościoła.
5. Z łącznej liczby 400 uczestników każdemu krajowi przydzielono liczbę przedstawicieli (biorąc pod uwagę jego całkowitą liczbę ludności), a także szacunkową liczbę biskupów, księży, zakonników, diakonów i świeckich.

Wśród tych ostatnich złożono specjalną prośbę o włączenie osób z obszarów, które nie zostały wystarczająco wysłuchane w fazie dinocejalnej. Na koniec CELAM zaprosił przedstawicieli z sektorów peryferyjnych, którzy nie zostali zaproszeni.

6. Spotkania regionalne odbyły się w San Salvador, Salwador, od 13 do 17 lutego dla regionu Ameryki Środkowej i Meksyku. w Santo Domingo (Dominikana) dla regionu Karaibów, od 20 do 24 lutego; w Quito (Ekwador) dla Regionu Boliwariańskiego, od 27 lutego do 3 marca; oraz w Brasili (Brazylia) dla Regionu Południowego Stożka, od 6 do 10 marca.
7. Łącznie uczestniczyło 415 osób: 96 z Ameryki Środkowej i Meksyku; 41 z Karaibów; 92 z regionu boliwariańskiego i 177 z południowego stożka. Było 65 biskupów, 70 księży, 61 zakonników i zakonnice, 16 diakonów i 194 świeckich.
8. Każde zgromadzenie rozpoczynało się rekolekcjami w poniedziałek rano, momentem głębokiego spotkania z Duchem Świętym. Środowisko fizyczne, w jakim się odbywały, było znaczące: w Salwadorze, w Kaplicy Męczenników św. Oskara Romero, w Santo Domingo, w Katedrze Prymasa obu Ameryk. Popołudnie było poświęcone prezentacji procesu synodalnego w odniesieniu do zgromadzenia kościelnego, a także wyjaśnieniu metodologii rozmowy duchowej i formacji wspólnot życia. To był pierwszy raz spotkanie ułatwiające wzajemne poznanie się.
9. Kolejne dni poświęcono refleksji nad Dokumentem dla fazy kontynentalnej i trzema pytaniami, które on stawia. Rozdział trzeci został podzielony na trzy części, a każdy dzień poświęcony był jednej z nich w trzech sesjach grupowych, po jednej na każde pytanie. Pod koniec każdego dnia wszystkie wspólnoty gromadziły się w nowym momencie wspólnego rozeznania. W sumie zebrano 423 syntezy z intuicjami, napięciami i tematami do pogłębienia na podstawie tego, co zostało opracowane w DEC. Zespół CELAM zarejestrował i usystematyzował te propozycje, identyfikując wspólne tematy i szanując różnorodność głosów i propozycji.
10. Ostatniego dnia zgromadzenia zostały podzielone na grupy powołaniowe, aby ponownie odczytać doświadczenie i wnieść nowe wkłady w horyzonty na kolejny etap, co umożliwiło otrzymanie kolejnych 30 dokumentów z wkładami.

11. Oprócz wkładu regionów, nastąpił proces niektórych organizacji duszpasterskich, takich jak Konferencja Kościelna Amazonii (CEAMA), Amazonska Sieć Kościelna (REPAM) i Afro-Duszpasterstwo, które podążyły własną drogą w świetle DEC w różnych spotkaniach i zgromadzeniach.
12. Chwile duchowości naznaczone każdego dnia, tworzące klimat spotkania z Bogiem i poczucie braterskiej komunii, które wykraczało poza różnorodność sytuacji życiowych, języków, stanowisk czy miejsc pochodzenia każdego uczestnika. Lokalni organizatorzy zaoferowali również chwile rekreacji czy wymiany kulturalnej, które pomogły zacieśnić więzi przynależności do każdego regionu. Każde spotkanie kończyło się celebracją Eucharystii.
13. W dniach 17-20 marca odbyło się spotkanie w siedzibie CELAM w Bogocie w Kolumbii. Celem spotkania było naszkicowanie syntezy kontynentalnej na podstawie wkładu wszystkich zgromadzeń. Zaproszono członków Zespołu Duszpasterskiej Refleksji Teologicznej CELAM (z których wielu uczestniczyło w zgromadzeniach), facylitatorów, którzy prowadzili metodologię na każdym zgromadzeniu oraz członków zespołu koordynującego fazę kontynentalną. Procesem kierował szesnastoosobowy zespół, któremu towarzyszyli członkowie Sekretariatu Generalnego Synodu.
14. Proces redagowania dokumentu obejmował indywidualne, a następnie grupowe rozeznanie głównych tematów w świetle Ducha i przeżytego doświadczenia. Zarys został uzgodniony podczas zgromadzenia, a tematy zostały opracowane w grupach przy udziale wszystkich, dbając o to, aby zawierały cytaty odzwierciedlające usłyszane głosy. Zespół redakcyjny skonsolidował ostateczny tekst ze wspólnego czytania, poprawek i sugestii.
15. W ramach bezpośredniego spotkania sekretarzy generalnych Konferencji Episkopatów i przy udziale online ich przewodniczących, dzień 21 marca został poświęcony kolegialnej lekturze przeżywanego doświadczenia synodalnego na podstawie ich specyficznych charyzmatów i odpowiedzialności. Biskupi przedstawili opracowany proces i proponowany tekst syntezy. Następnie, zgromadzeni w regionach duszpasterskich, zapoznali się z dokumentem i w końcu na posiedzeniu plenarnym przedstawili swoje uwagi i oceny. Dialog został wzbogacony obecnością kard. Jean-Claude'a Hollericha SJ, sprawozdawcy Synodu, biskupa Luisa Marína de San Martín, podsekretarza Sekretariatu Generalnego Synodu,

oraz ks. Giacomo Costy, koordynatora Komisji Przygotowawczej Synodu .

16. W ten sposób doświadczenie przeżyte w tej fazie kontynentalnej ugruntowało partycypacyjny i wspólnotowy charakter Kościoła pielgrzymującego w Ameryce Łacińskiej i na Karaibach oraz wniosło nowe nuty w stosowanej metodologii, w poszukiwaniu silnego śladu duchowego i otwartości na słuchanie nowe głosy.

Wprowadzenie :

Kościół w synodalności

17. Kościół Ameryki Łacińskiej i Karaibów zakończył kontynentalną fazę procesu synodalnego zwołanego przez papieża Franciszka na temat: O Kościół synodalny: komunია, uczestnictwo i misja. Poprzednia narracja wyjaśniła proces słuchania, dialogowania i rozeznawania, który miał miejsce na czterech zgromadzeniach regionalnych z udziałem dwudziestu dwóch Konferencji Episkopatów. Na tej wspólnej drodze nauczyliśmy się pełniej rozwijać poczucie „my” jako wspólnota kościelna i zbieramy tego owoce na różne sposoby.

18. Życie soborowe, synodalne i kolegialne ma długą historię w naszym Kościele. Na drodze wielkich misjonarzy pierwszej ewangelizacji odnajdujemy św. Marię z Guadalupe z jej ciemnym obliczem, jej przesłaniem „Boga, dla którego żyjemy”, jej inkulturowaną pedagogiką poprzez konwersację w rdzennym języku i poszukiwanie ziemia bez zła. Jest pierwszą uczennicą misjonarką kontynentu. W Kościele pielgrzymującym w Ameryce Łacińskiej i na Karaibach Duch rozdał swoim narodom bogactwo różnorodnych darów, obdarzając je wartościami duchowymi i wspólnotowymi, takimi jak szacunek dla Siostry Matki Ziemi. Przez pięć wieków Kościół, światłem i cieniem, świętością i grzechem ewangelizował kontynent, dając świadectwo wierze i walcząc o sprawiedliwość, zwłaszcza poprzez swoich świętych i męczenników, pomagając w ten sposób tworzyć wspólnoty dzieci, braci i sióstr.

19. W ostatnich czasach przyjęliśmy moc Ducha Świętego, który zawsze odmładza swoje oblicze poprzez znaczące procesy synodalne. Ta wspólna droga została zintensyfikowana od 1955 roku wraz z obchodami Pierwszej Konferencji Ogólnej Episkopatu Ameryki Łacińskiej w Rio de Janeiro i utworzeniem Rady Episkopatu Ameryki Łacińskiej (CELAM), organu komunii i koordynacji w służbie biskupów i Konferencji Episkopatów. Godne uwagi są także spotkania Konferencji Generalnych Episkopatu: Medellin (1968), Puebla (1979), Santo Domingo (1992) i Aparecida (2007) w Sanktuarium Maryjnym Brazylii, z zaproszeniem do bycia uczniami i misjonarzami Jezusa Chrystusa, aby nasze narody miały w Nim życie.
20. W 2019 roku papież Franciszek zaproponował przygotowanie pierwszego zgromadzenia kościelnego Ameryki Łacińskiej i Karaibów, nalegając, aby było to spotkanie nie tylko biskupów, ale całego świętego i wiernego ludu Bożego, który chodzi, modli się, mówi, myśli, dyskutować i szukać Jego woli. Obchody tego Zgromadzenia w 2021 roku zostały przyjęte z wielką radością. To bezprecedensowe doświadczenie, będące owocem wylania Ducha Świętego, dokonało się pośród kryzysu związanego z pandemią i było w czasach cierpienia i śmierci proroczym znakiem Kościoła żywego i bliskiego swojemu ludowi, aby zasiewać nadzieję i budować przyszłość. Jest to prawdziwy kamień milowy, który łączy udział wielu członków Ludu Bożego z wykonywaniem pasterskiej posługi Biskupów i Episkopatów. Ze wszystkim, co zostało udostępnione, tekst *W kierunku Kościoła synodalnego wychodzącego na peryferie*. Opracowano *Refleksje i propozycje duszpasterskie Pierwszego Zgromadzenia Kościelnego Ameryki Łacińskiej i Karaibów*.
21. Ponadto miały miejsce inne procesy synodalne o różnych wymiarach i zasięgu, które uczą nas iść razem: odnowa i restrukturyzacja CELAM w stylu bardziej synodalnym; zgromadzenie Synodu dla regionu Amazonii; utworzenie Konferencji Kościelnej Amazonii CEAMA; oraz utworzenie kilku sieci kościelnych: Panamazońskiej Sieci Kościelnej REPAM; mezoamerykańska ekologiczna sieć kościelna REMAM; Sieć kościelna Gran Chaco i warstwy wodonośnej Guarani REDCHAG. Sieci te zwracają szczególną uwagę na inkulturację Ewangelii i Kościoła, na specyficzne problemy społeczności tubylczych i afroamerykańskich, na wartości międzykulturowości i na troskę o wspólny dom.
22. W kontekście tych procesów kościelnych i pośród złożonych realiów naszych krajów i naszego regionu, Kościoły Ameryki Łacińskiej i Karaibów zostały zwołane przez papieża Franciszka na Synod poświęcony Kościołowi synodalnemu. Chcieliśmy włączyć ten nowy proces do

doświadczenia regionalnego i jednocześnie przyczynić się do synodalności całego Kościoła z najnowszej historii, wiedząc, że Duch tka harmonię. Lud Boży doświadcza powołania do bycia aktywnymi podmiotami Kościoła. W Zgromadzeniu Regionu Ameryki Środkowej i Meksyku (CAMEX) osoba świecka powiedziała: „ *To już jest synod*”. Wszystkie te procesy zostały przeplatane i wygenerowały bogaty wkład doświadczeń, obaw i propozycji.

23. Sekretariat Synodu sformułował główne pytanie, które będzie ukierunkowywać tę drogę w następujący sposób: „ *W jaki sposób to «wspólne podróżowanie», które umożliwia Kościołowi głoszenie Ewangelii zgodnie z powierzoną mu misją, jest dziś realizowane na różnych poziomach (od lokalny do uniwersalnego)? Do jakich kroków zachęca nas Duch, abyśmy wzrastali jako Kościół synodalny?*” (Dokument przygotowawczy 2, 26, dokument dotyczący etapu kontynentalnego 2, 105). Podczas spotkania regionalnego poproszono o odpowiedź na pytanie: „ *Co mamy na myśli, mówiąc 'kościół synodalny'?* Te wielkie pytania zachęcają nas do pogłębienia refleksji teologicznej, duszpasterskiej i duchowej, która pomaga nam żyć eklezjalnością , synodalnością , ministerialnością i kolegialnością.

24. Tutaj podsumowujemy główny wkład trasy realizowanej podczas fazy kontynentalnej w Ameryce Łacińskiej i na Karaibach wokół ośmiu głównych tematów. Zawierają one i odnoszą się do innych ważnych kwestii dla ducha i praktyki synodalności , łącząc troski, napięcia i priorytety. Każdy z nich będzie rozpatrywany z perspektywy synodalności .

1. Protagonizm Ducha w Kościele synodalnym.
2. Synodalność Ludu Bożego.
3. Synodalność : sposób bycia i działania w Kościele.
4. Synodalny Kościół Misyjny.
5. Synodalność : zaangażowanie społeczno-ekologiczne w podzielonym świecie.
6. Konwersja synodalna i reforma restrukturyzacyjna.
7. Powołania, charyzmaty i posługi z perspektywy synodalnej.
8. Wkład trasy synodalnej Ameryki Łacińskiej i Karaibów.

1. Protagonizm Ducha w Kościele synodalnym

25. Kościół jest postrzegany jako „*lud zjednoczony w jedności Ojca, Syna i Ducha Świętego*” (LG 4). Droga, którą przebyliśmy, pozwoliła nam zobaczyć, jak Bóg naprawdę prowadzi Kościoły Ameryki Łacińskiej i Karaibów ku coraz bardziej synodalnemu sposobowi bycia. Jest to właściwe Kościołowi, ale staje się coraz ważniejsze w obliczu wyzwań, jakie zmiany w społeczeństwie stawiają przed jego życiem w komunii i misji. Oznacza to świadomość doświadczenia naszej małości i kruchości, spotęgowanego przez kryzys związany z pandemią. Konieczne jest „zaufanie i potwierdzenie, że Duch Święty jest głównym bohaterem tego procesu i że oświeca zmiany, które mogą zajść w Kościele Jezusowym” (Camex).

26. W dniu Pięćdziesiątnicy Duch jest początkiem Kościoła i jest stałym źródłem jego żywotności. To On porusza ją, by płynęła i przechodziła przez historię z aktualnością i znaczeniem oraz prowadzi ją ścieżkami odnowy i ku przyszłości. Kształtuje oblicze Kościoła i strukturę relacji, która umożliwia jedność w różnorodności. Bez Niego nie ma autentycznego naśladowania Jezusa, nie ma nowego życia, nie ma eklezjalnego kairos . Duch zachęca swój Kościół do autentycznego nawrócenia, które wymaga słuchania, dialogu, rozeznania, wyrafinowanej uwagi na rzeczywistość i umiejętności zrozumienia wołania Boga w nieustannych wołaniach rozbrzmiewających w historii. „*To jest moment, aby rozpoznać kairos , w którym żyjemy, z ufnością w Ducha i pewnością, że wszystko jest dziełem Boga*” (Cono Sur).

27. Doświadczenie świadomości, że zamieszkuje w nas Duch, wyprowadziło nas poza nasze własne analizy i refleksje, zapraszając nas do przezwyciężenia pokusy intymności, fundamentalizmów i ideologii, które każą nam udawać, że chcemy Boga, podczas gdy służą partykularnym interesom. Poprosił nas, abyśmy osadzili się w kontekście i zakorzenili drogę eklezjalną w głębi historii, aż pozwolimy się przeniknąć rzeczywistości, uznając, że w niej objawia się i działa Bóg, wzywając nas do zaangażowania, do współpracy z Nim , pasjonat Jego Królestwa. Rozumieliśmy drogę synodalną „*jako osobisty i wspólnotowy proces radykalnego otwarcia się na działanie Ducha Świętego, który jako jedyny jest w stanie stworzyć nową Pięćdziesiątnicę w Kościele i przezwyciężyć nieustanną pokusę fragmentacji*” (Bolivariana) .

28. Działanie Ducha, jak wszystko w dynamizmie Królestwa Bożego, wymaga rozeznania, jego głosu usłyszanego i przyjętego, wsłuchującego się w to, „co

Duch mówi do kościołów” (Ap 2,11). Jego natchnienia wymagają uległości naszych serc. Stąd potrzeba stałej postawy rozeznania, dążenia nie do pełnienia własnej woli, ale, jak Jezus, do pełnienia woli Ojca Miłosierdzia. Stwarza to wielkie napięcie, gdy żyjemy w czasach, w których indywidualność i woluntaryzm zostały tak wywyższone, a „ja” stało się miarą wszystkich rzeczy. Kiedy ulegamy pokusie narzucania innym własnych intencji i ideologii, które są częściowymi wizjami rzeczywistości. Rozeznąć to odróżnić, pośród tak wielu głosów i ruchów, to, co pochodzi od Ducha, co mówi nam Pan i czego od nas oczekuje. To właśnie robiliśmy w tym procesie, próbując przezwyciężyć własne pokusy. Rozeznanie to musi stawać się coraz bardziej wspólnotowe, podobnie jak samo doświadczenie wiary, i uważne na „ *sens fidei*” Ludu Bożego w drodze.

29. Jesteśmy wezwani do głębokiej reformy Kościoła, która wypływa z działania Boga w sercu historii. „ *Oto dokonuję rzeczy nowej; teraz wyskakuje, czy tego nie dostrzegasz? Utworzę drogę na pustyni i rzeki na pustyni*” (Izajasza 43:19). Jesteśmy wezwani do życia nawróceniem, które ma swój początek w wiernym słuchaniu Boga i rzeczywistości, słuchaniu, które jest warunkiem przemiany serca. Musimy słuchać siebie nawzajem i rozpoznawać znaki czasu, aby wspólnie szukać Woli Bożej w świetle Pisma Świętego.
30. Podczas tej synodalnej drogi poczuliśmy wezwanie, by wsłuchać się w melodię teraźniejszości, przekonani, że jakość słuchania decyduje o jakości odpowiedzi i otwiera drogi zaangażowania misyjnego. Zauważamy, że dzisiaj, bardziej niż kiedykolwiek, Kościół jest zaangażowany w nowy styl relacji, bardziej osadzony w kontekście, wcielony w rzeczywistość, zdolny do słuchania i sprawiania, by różne głosy rozbrzmiewały, oraz do zajmowania pozycji umożliwiającej generowanie niezbędnego dialogu sprzyjającego spotkaniu. Czujemy się wezwani do generowania autentycznej dynamiki słuchania, uczestnictwa, komunii, wspólnej misji i współodpowiedzialności.
31. W tych, którzy uczestniczyli w procesie synodalnym, jednym z owoców Ducha jest odnowienie ich nadziei oraz pokorne i ufne rozpoznanie, w jaki sposób nawrócenie synodalne jest prowadzone przez Ducha. Przeszliśmy od postawy skoncentrowanej na zgromadzeniu synodalnym i dokumencie końcowym jako pożądanego odpowiedzi, do uznania potrzeby cierpliwości, wytrwałości, determinacji, twórczej odwagi i śmiałości, cnót związanych z nadzieją. Doszliśmy do przekonania, że nawrócenie synodalne zaczyna się

na scenie naszego codziennego życia i stamtąd, jak zaczyn w cieście, projektuje się na przemianę całego świata. „*W drodze synodalnej nie wolno nam biec, musimy podążać za rytmem Ducha, aby doświadczenie pozwoliło nam poświęcić czas każdej chwili*” (Camex).” *Synodalna droga jest zaproszeniem do bycia rolnikami wiary; wymaga to od nas nauczania się nowych czasowników: czekać bez rozpacz, podlewać to, co jest konieczne dla każdego rodzaju roślin, wytrwać bez zmęczenia, pewni, że prowadzi nas Duch*” (Bolivariana) .

32. Lud Boży szedł w nadziei na przyjście Zbawiciela . Dziś chodzą w radosnej nadziei na Jego powrót, która zachęca nas do służby królestwu i tęskni za pełnią życia dla wszystkich.

2. Synodalność Ludu Bożego.

33. Głosy słyszane w czterech zgromadzeniach regionalnych przypominają nam, że odnowa synodalna oznacza „ *przywrócenie propozycji soborowej wyrażonej w koncepcji Ludu Bożego, która podkreśla równość i wspólną godność wobec różnic w posługach i charyzmatach* ” (Bolivariana) .

34. Kościół jest wspólnotą tych, którzy idą „drogą Pańską” (Dz 18,25), Ludem Bożym pielgrzymującym przez świat. Synodalność jest wyrazem społecznego i historycznego wymiaru Kościoła. Ma swoje korzenie w pielgrzymkowym stanie osoby ludzkiej, która wędruje przez życie w poszukiwaniu szczęścia. Lud Boży jest wezwany do kroczenia wraz z całą rodziną ludzką jako sakrament zbawienia i nadziei. Oto dwojaki wymiar synodalności , wyrażający wspólną drogę w życiu Kościoła i towarzyszenie historii ludów ku pełni królestwa Bożego.

35. We wspólnej wędrówce Kościołów Ameryki Łacińskiej i Karaibów rozwijamy poczucie „my” poprzez doświadczenie i dynamikę starych i nowych procesów synodalnych. W tym procesie ożywiamy nasze przekonanie, że droga , którą kroczy razem *Lud Boży* , jest przedmiotem komunii synodalnej. Zgromadzenia potwierdziły to, co Sobór Watykański II wypowiedział na temat wspólnej godności i fundamentalnej równości wszystkich ochrzczonych, kobiet i mężczyzn. Dar wiary i sakrament chrztu czynią nas naśladowcami Jezusa i dają nam wszystkim przynależność do jednego Ludu Bożego, od najmniejszego z ochrzczonych do Następcy Piotra.

36. W naszej podróży czujemy i potwierdzamy, że synodalność pomaga nam być bardziej uczestniczącym i współodpowiedzialnym Kościołem. Kościół

synodalny jest wezwany do promowania udziału wszystkich, zgodnie z powołaniem każdego, z autorytetem nadanym przez Chrystusa Kolegium Biskupów, któremu w miłości przewodniczy Biskup Rzymu. Uczestnictwo opiera się na fakcie, że wszyscy wierni są wezwani i zdolni do oddania darów, które otrzymali od Ducha Świętego, w służbie innym. Władza pasterzy jest darem tego samego Ducha od Chrystusa Głowy dla zbudowania całego Ciała. W komunii synodalnej biskupi wykonują swoją misję apostolską, towarzysząc i prowadząc swoich braci i siostry w podążaniu za Jezusem, Drogą, Prawdą i Życiem.

37. Synodalność wyraża stan podmiotu, który należy do całego Kościoła i wszystkich w Kościele. My, wierzący, jesteśmy braćmi i siostrami na tej samej drodze, powołanymi do bycia aktywnymi podmiotami poprzez uczestnictwo w jedynym kapłaństwie Chrystusa. Duch Święty jest źródłem wielkiej różnorodności powołań, tożsamości, talentów, umiejętności i posług, które wzbogacają jedność w komunii. Istnieje tu ciągłe wyzwanie dla synodalnego sposobu pielęgnowania różnorodności, aby nie stała się ona podziałem, i budowania jedności, aby nie stała się jednorodnością. Zdecydowana większość wiernych to świeccy mężczyźni i kobiety, którzy przyjmują wiarę i uczą się przeżywać komunie miłości w swoich rodzinach i wspólnotach.

38. Życie synodalne świadczy o Kościele złożonym z osób i wspólnot, które są podmiotami wolnymi i różnorodnymi, powołanymi do braterskiego wiązania się ze sobą w więzach wzajemnego szacunku i miłości. Wiele głosów kwestionowało, w jaki sposób odnosimy się do siebie nawzajem w Kościele, zwłaszcza między pastorami a świeckimi oraz między kobietami i mężczyznami. Na wszystkich zgromadzeniach słyszeliśmy głębokie wołanie, by być dobrze traktowanym, szanowanym jako równy, cenionym we własnej tożsamości i w swoim szczególnym wkładzie. Wspólne rozeznanie pokazuje, że mamy jeszcze długą drogę do przebycia, jeśli chodzi o wzajemne relacje w sposób bardziej ewangeliczny, humanizujący i synodalny. „*Potrzebujemy zmiany strukturalnej, która nas odinstaluje. Wymaga elastyczności, dialogu, tolerancji, akceptacji i szacunku. Nie kładąc nowy wino po staremu bukłaki*” (Karaiby).

39. Jednym z wyzwań jest otwarcie przestrzeni, zapewnienie środków i stworzenie sposobów skutecznego udziału kobiet w procesach rozeznania i podejmowania decyzji. Zgromadzenie synodalne w październiku powinno pogłębić te tematy: przywództwo kobiet i ich wkład w refleksję teologiczną, w rady duszpasterskie, w towarzyszenie wspólnotom, w obszarach

opracowywania i podejmowania decyzji. „ *Udział kobiet jest prorocstwem; jest czynnikiem nadziei*” (Cono Sur).

40. Synodalność opiera się i wyraża w celebracji chrztu i Eucharystii, źródła i szczytu życia chrześcijańskiego. W zgromadzeniu eucharystycznym urzeczywistnia się komunია chrzcielna i generowana jest dynamika uczestnictwa. Istnieje napięcie między różnymi sposobami doceniania i przeżywania tych sakramentów. Są tacy, którzy wskazują na „ *napięcie między liturgią rytualną a liturgią otwartą i inkulturowaną* ” (Cono Sur). Konieczne jest stworzenie nowych języków i form liturgicznych, które zachowają Eucharystię jako źródło i szczyt wspólnej drogi” (Bolivariana).

41. Synodalność zachęca wszystkich chrześcijan do ekumenicznego zaangażowania, ponieważ jest zaproszeniem do wspólnego kroczenia ku pełnej jedności w Chrystusie. Nie pomniejszając różnic, synodalność otwiera nas na uznanie uzasadnionych różnic we wzajemnej wymianie darów i kieruje naszymi krokami w kierunku „ *pojednanej harmonii*”. Jednocześnie Kościół synodalny pragnie nadal promować dialog międzyreligijny i powszechne braterstwo na wszystkich kontynentach.

42. Kościół wyraża swoją autentyczną katolickość i ukazuje piękno tego wielorakiego oblicza w różnych narodach, które doświadczają daru Bożego zgodnie z własną kulturą. „ *Aby poczynić postępy w formacji Kościołów z własnym obliczem i odpowiedzieć na specyficzne wyzwania związane z ich kontekstem, region Amazonii odczuwa potrzebę większej autonomii i zróżnicowania Kościołów lokalnych, jak również ich organów przedstawicielskich, takich jak Konferencje Episkopatów*” (Ceama Repam).

3. Synodalność : sposób bycia i działania w Kościele

43. Synodalność jest dynamicznym wymiarem komunii eklezjalnej, wezwanej do wcielenia sposobu bycia i działania opartego na zjednoczeniu z Trójcą Świętą, ożywianego przez Ducha i skoncentrowanego na Jezusie Chrystusie. Spotkanie z osobą Pana jest podstawowym kryterium wszelkiego rozeznania i tym, co podtrzymuje misję ewangelizacyjną Kościoła. Jesteśmy przekonani, że „ *wielkim horyzontem jest rozeznanie nowego sposobu bycia Kościołem, począwszy od spotkania z Chrystusem jako drogi do komunii, uczestnictwa i misji, z wyraźnym nawróceniem duszpasterskim,*

odzwierciedlającym pragnienie życia w synodalności w wszystkie jego obszary, aż synodalność stanie się sposobem życia [...]” (Bolivariana).

44. Uczniowie-misjonarze odnajdują źródło życia i inspiracji w sprawowaniu Eucharystii oraz w osobistym i wspólnotowym modlitewnym czytaniu Słowa Bożego, co pozwala im żyć w ciągłym procesie duszpasterskiego nawrócenia, umacniać poczucie przynależności do wspólnoty kościelnej i ożywić współodpowiedzialny udział w drodze synodalnej.
45. Misyjny Kościół uczniów, uważny na znaki czasu, czuje się zaproszony do kultuwowania wcielonej i maryjnej duchowości synodalnej, ponieważ „*Maryja przypomina nam, że Chrystus jest centrum naszego życia i wzorem drogi synodalnej*” (Bolivariana). Ratuje bogactwo wiary i pobożności ludowej „*dla wzmocnienia wewnętrznego doświadczenia naszego ludu jako uzupełnienie życia liturgicznego*” (Bolivariana), które powinno być inkulturowane i powinno wyrażać „*mądrość, radość i nauki naszych narodów [..] Wnoszą wkład, świętują, słuchają, witają, towarzyszą, dają i otrzymują w różnych wymiarach egzystencji*” (wkład Afro-Garifuna).
46. Synodalny sposób bycia i działania w Kościele wymaga stylu wspólnotowego rozeznawania, opartego na wzajemnym słuchaniu Ducha oraz na dialogu opartym na prawdzie i zaufaniu. To „*Duch pobudza nas do tego otwarcia, do tego poszukiwania nowości Boga, ze wszystkimi niebezpieczeństwami, jakie to pociąga za sobą*” (Karaiby). Musimy „*przewyciężyć nasze lęki w obliczu słuchania, wiedząc, że zobowiązuje nas to do działania i do odpowiedzi bratu, który został wysłuchany*” (Cono Sur).
47. Dla tego uważnego słuchania Kościół musi rozważyć duchową rozmowę i ją praktykować. Jako metoda i praktyka pomaga nauczyć się słuchać, prowadzić dialog, kształtować się w procesach, dynamikach i procesach, które wspierają nawrócenie osobiste, kościelne i strukturalne. W świetle tego stylu rodzi się niezbędna wzajemność, która prowadzi nas do komplementarności powołania i darów każdego. Dynamika będzie polegać na „*uczeniu się słuchania, słuchania siebie nawzajem, a przede wszystkim głębokiego słuchania siebie nawzajem, ponieważ kiedy słuchamy drugiej osoby z głębią (pełną uwagą), dotyka to, porusza naszą istotę i wymaga od nas przemiany postawy, zmienić sposoby nawiązywania relacji i przejść do dialogu*” (wkład ludności rdzennej). Ten sposób bycia pomaga odbudować więzi i zaprasza nas do nowego sposobu odnoszenia się, otwartego na działanie Ducha, który zawsze zaskakuje i otwiera nowe drogi. Synodalność zakłada „*duchowość polegającą na kochaniu i słuchaniu, z*

odpowiedzialnością, zaangażowaniem i bez lęku” (Cono Sur); pobudza nas do wejścia na „ *drogę przebaczenia i pojednania, uznania naszych win i zaniedbań, do odbudowy Kościoła synodalnego z naszej własnej słabości*” (Camex -Sur).

48. Zastanawiając się nad metodą Rozmowy Duchowej, która jest szczególnie odpowiednia w tym czasie, pojawiają się intuicje, napięcia i priorytety, które mogą pomóc w tym procesie. Duchowa rozmowa pozwala nam swobodnie mówić o niewygodnych i bolesnych tematach w horyzontalnym doświadczeniu relacyjnym. Daleka od anulowania własnej tożsamości i historii życia, pomaga postawić się na miejscu drugiej osoby, wczuć się w jej uczucia, a następnie udoskonalić własne przekonania. To doświadczenie jest drogą formacyjną: otwartą na uczenie się, na łączenie uczuć i idei, które prowadzi do zmian, umożliwia nieprawdopodobne spotkania, sprzyja dialogowi i tworzy kanały komunikacji.
49. Animacja i działanie Ducha są postrzegane przez cały proces. Konieczne jest przeżywanie tego doświadczenia z wewnętrzną wolnością i z otwartym sercem, unikając polemik, narzucania idei, „programów” i wszystkiego, co przeszkadza Duchowi Świętemu być bohaterem.
50. Ta metoda jest jak wznoszący się spiralny cykl, który przechodzi od „ja” (pierwsza chwila uczucia: osobiste) do pozwolenia na dotknięcie przez drugiego, „ty” (druga chwila odbija się echem: relacyjny), aż w końcu dochodzimy do „my”. ” (trzecia chwila wyboru woli Bożej: wspólna). Metoda nie powinna być sumą indywidualnego rozeznania, ale środkiem i wyrazem procesu wspólnotowego.
51. Ważne jest, aby szukać sposobów zintegrowania hermeneutycznej metody „Zobacz akt sędziego”, przyjętej przez Kościół w Ameryce Łacińskiej i na Karaibach, z procesem rozmowy duchowej, tak aby głęboka analiza rzeczywistości, połączona z rozeznaniem, jest zachowana i zawsze prowadzi do poszukiwania konsensusu w celu osiągnięcia przemieniającego działania. Z pewnością w naszym regionie są już postępy, które pochodzą z doświadczenia pracy synodalnej na kontynencie: łączenie widzenia ze słuchaniem, kontemplacją; osądzanie z rozróżnianiem, interpretowanie; i działanie z projekcją, reagowaniem.
52. Aby ułatwić proces rozeznania synodalnego, jego czas i etapy, w wierności temu, co jest wspólne i temu, co Duch chce powiedzieć, uważa się za ważne szkolenie i wprowadzanie moderatorów i sekretarzy grup.

Moderatora należy przeszkolić, aby mógł animować sam proces, a nie stać się jedynie zbiorem opinii; a sekretarz powinien być przeszkolony, aby mógł pomóc w opracowaniu syntezy wspólnoty, a nie pozostać jedynie burzą mózgów.

4. Synodalny Kościół Misyjny

53. Kościół synodalny, zgodnie z mottem Synodu, jest Kościołem w komunii i uczestnictwie „ *Kościół, który jest synodalny, ma wyzwanie i misję misyjną* ” (Karaiby). Dlatego „ pilnie potrzebne są struktury, aby zapewnić *synodalność misyjną, która obejmowałaby wszystkich członków peryferii* ” (Camex). Zamiast zamykać Kościół w sobie, synodalność prowadzi do Kościoła misyjnego w służbie powszechnego braterstwa. Podobnie jak synodalność, misjonarstwo jest konstytutywne dla Kościoła, ponieważ każdy ochrzczony jest uczniem-misjonarzem Jezusa Chrystusa w Jego Kościele. Bycie uczniem jest naśladowaniem Jezusa, podróżowaniem z Nim, aby współpracować w Jego dziele i rozszerzyć je w historii. Z kolei dziełem Jezusa jest ewangelizacja, a zatem jest to także misja Kościoła. Jak powiedział Paweł VI, „Kościół istnieje po to, by ewangelizować” (EN 14). Potrzebna jest „rewizja struktur i instytucji kościelnej jako całości, w funkcji służby i ewangelizacji” (Cono Sur).

54. Jezus swoją osobą, swoim życiem, swoim dziełem i swoją Paschą uobecnia Królestwo Boże. Królestwo jest absolutem, do którego wszystko staje się względne. Misja ewangelizacyjna Kościoła to nic innego, jak kontynuacja misji Jezusa i przyczynianie się do wzrostu Królestwa w świecie, zwłaszcza na peryferiach, które muszą być jego centrum. Trzeba „ *nieść Dobrą Nowinę na peryferie, uznając, że tam się ona wcieliła i jest życiem, że się nią żyje i buduje synodalność* ” (Bolivariana).

55. Misją, z perspektywy Synodu, nie jest prozelityzm. Prowadzi to do samoodnoszącego się Kościoła, który przyćmiewa Królestwo Boże, którego jest sakramentem. Konieczne jest „ *być wiarygodnym Kościołem, sakramentem Królestwa* ” (Karaiby). Misja polega na radosnym i bezinteresownym głoszeniu Jezusa Chrystusa i Jego misterium paschalnego całej ludzkości, w relacji międzykulturowej, ponieważ znajduje się ona w pluralistycznym i różnorodnym świecie. Wskazuje się, że „ *najjaśniejszym horyzontem, który się otwiera, jest wyzwanie ewangelizacji w różnorodności. Jak być uczniami misjonarzami pośród różnorodności kontekstów, sytuacji i złożoności świata* ” (Caribbean). Pilnie trzeba „ *zająć*

się tematami ewangelizacji, szanując ich kulturę, zapraszając ich do uczestnictwa, przybliżając się do ich stylu życia i rozumiejąc ich wizję świata” (Southern Cone). Misja polega na wcielaniu Ewangelii w kultury, przyczynianiu się do formowania autochtonicznych Kościołów lokalnych o obliczu narodów, które je integrują. Kościół wcielony odpowiada inkulturacji ewangelizacji Kościoła jako instytucji, w jego organizacji i strukturach.

56. Synodalność pomaga wszystkim ochrzczonym być aktywnymi podmiotami misji ewangelizacyjnej i pomaga ludowi Bożemu kroczyć z całą ludzkością pielgrzymującą, w postawie dialogu i służby światu, z myślą o powszechnym braterstwie. Wskazuje się, że: *„świat potrzebuje Kościoła, aby szedł naprzód, Kościoła, który odrzuca podziały, zwraca swoje spojrzenie na ludzkość i oferuje jej coś więcej niż doktrynę czy strategię, doświadczenie zbawienia, „obfity dar” która odpowiada na wołanie ludzkości i natury*” (Camex). W misji ewangelizacyjnej inni są nie tylko odbiorcami, ale także rozmówcami, ponieważ uczniowie-misjonarze znajdują się w horyzontalnej relacji komunii ze wszystkimi ludźmi dobrej woli, w których działa Duch Boży . Synodalność prowadzi do otwartej działalności misyjnej, do uczestnictwa i wymiany bez ograniczeń.

57. Jednak ewangelizacyjna tożsamość Kościoła nie zawsze wydaje się być obecna we wszystkich wspólnotach, ponieważ czasami są one bardziej zainteresowane rozwiązaniem swoich wewnętrznych problemów niż głoszeniem Dobrej Nowiny. Istnieje napięcie *„ między Kościołem egocentrycznym a Kościołem misyjnym ”* (Cono Sur). Może to prowadzić do pokusy, *aby „uwierzyć, że musimy najpierw rozwiązać problemy synodalności , a następnie wyruszyć na misję ”* (Karaiby). Synodalność i misja to dwa ściśle ze sobą powiązane aspekty, ponieważ synodalność wzbogaca misję, a misja ożywia synodalność .

58. Na zgromadzeniach regionalnych wspomniano, że eklezjalna tendencja do skupiania się na sobie może wynikać z *„ lęku i wątpliwości co do tego, jak wyjść do codziennego życia i życia z ludem ”* (Boliwia). Istnieje również *„ lęk przed utratą władzy i pragnienie kontroli, które prowadzą do nietolerancji i sztywności, uniemożliwiając podjęcie konkretnych i odważnych kroków, aby wypełnić ewangelizacyjną misję prowadzenia ludzi na spotkanie z Bogiem ”* (Karaiby) . Stwarza to silne napięcie między duszpasterstwem polegającym na zwykłej ochronie, które zabezpiecza przestrzeń i czas wspólnoty, a Kościołem, który nie tylko powiększa swój namiot, aby go przyjąć, ale także wychodzi na spotkanie innych tam, gdzie

się znajdują.

59. W tym sensie pojawia się pytanie, które rodzi różne akcenty: w jakim stopniu i w jaki sposób Ewangelia powinna przenikać kultury? Wyzwaniem jest rozeznanie, jak realizować zadanie ewangelizacji w obecnym kontekście różnorodności, wielokulturowości i międzykulturowości, aby nauczyć się żyć wiarą w wielkiej różnorodności. „ *Ta inkulturacja musi również wpłynąć na konstrukcję przestrzeni liturgicznych, aby uczynić je bardziej odpowiednimi dla teologii synodalności* ” (Cono Sur).
60. Ewangelizacja dokonuje się poprzez świadectwo życia osobistego i wspólnotowego. Wiara wzrasta dzięki przyciąganiu łaski Bożej, ceni jednostki i narody jako podmioty i uznaje ewangelizacyjne dziedzictwo ludów tubylczych i afrykańskich, które żyją wiarą na swój własny sposób. Kolejnym „ *wyzwaniem dla Kościoła w jego misji ewangelizacyjnej jest sekciarstwo* ” (Cono Sur), rozumiane jako podział i wewnętrzne walki zamkniętych w sobie sektorów, czyli antyświadectwo.
61. Jesteśmy także wezwani do „ *przejścia od ewangelizacji skoncentrowanej na grzechu do perspektywy Dobrej Nowiny, jak lekarz, który zamiast skupiać się na chorobie, koncentruje swoją pracę na zdrowiu; (w ten sposób) możemy przejść od lamentowania do martwienia się o to, co możemy zrobić* ” (Bolivariana). Z drugiej strony trzeba zawsze pamiętać, jaki jest cel misji ewangelizacyjnej, ponieważ czasami sprowadza się ona do jednego z jej procesów, jak udzielanie sakramentów, zamiast promować prawdziwe spotkanie z Chrystusem, które inicjuje i wzmacnia ścieżkę podążania i wzrastania w wierze.
62. Spotkania podkreślały rolę wiernych świeckich, zwłaszcza kobiet, w przekazywaniu wiary. Katecheci i ewangelizatorzy, którzy pracują z pasją i nadzieją w odległych miejscach i trudnych kontekstach, są darem Bożym, za który jesteśmy wdzięczni i który cenimy. Wspomniano jednak również, że czasami dostrzega się napięcie między duchowieństwem, które bierze na siebie odpowiedzialność za kierowanie wszelkimi działaniami ewangelizacyjnymi we wspólnocie. „ *Należy docenić wsparcie, głoszenie i świadectwo kobiet-misjonarzy. I to Jest fundamentalne w Kościele synodalnym* ” (Bolivariana).

5. Synodalność : zaangażowanie społeczno-środowiskowe w podzielonym świecie.

63. Synodalność motywuje Kościół do odejścia od siebie i oddania się, z całą swoją misją, służbie społeczeństwu. Jak pokazują syntezy, istnieją doświadczenia synodalne Kościoła, który towarzyszy ludom Ameryki Łacińskiej i Karaibów w ich wędrówce. Kilka artykułów potwierdza, że w wielu społeczeństwach naszego regionu istnieje wielka różnorodność etniczna, kulturowa i społeczna. To bogactwo, ale może też być postrzegane jako zagrożenie. Przejawia się w wielorakich fragmentacjach, w wielkich nierównościach, w marginalizacji i wykluczeniu różnych grup na kontynencie. Nasze społeczeństwa cierpią również z powodu silnej polaryzacji ideologicznej i politycznej; w kilku krajach jesteśmy zaniepokojeni osłabieniem demokracji jako systemu reprezentacji i rządu. W tych kontekstach Kościół synodalny jest wezwany do odnowienia swojej opcji preferencyjnej na rzecz ubogich i podkreślenia społecznego wymiaru ewangelizacji, ponieważ „*jeśli nie jest ona właściwie wyjaśniona, zawsze istnieje ryzyko wypaczenia autentycznego i integralnego znaczenia ewangelizacji misja*” (EG 176).

64. Podczas spotkania zwracano uwagę na to, co obserwuje się w wielu miejscach: „*odległość Kościołów lokalnych od rzeczywistości, od krzyków dochodzących z ziem i ludów, od różnych realiów ludzi znajdujących się w trudnej sytuacji, od peryferii*” (Southern Cone), czy to peryferie geograficzne, terytorialne, społeczne czy egzystencjalne. Ubodzy mają wiele twarzy: twarze kobiet, ludów tubylczych i afrykańskich, osób znajdujących się w trudnej sytuacji, takich jak migranci i uchodźcy, osób niepełnosprawnych, dzieci i osób starszych i wielu innych.

65. Kościół synodalny jest powołany, aby być „*Kościółem bardziej proroczym i samarytańskim*”. *Kościół proroczy i misyjny, który naprawdę idzie na peryferie geograficzne i egzystencjalne i słucha wołania ubogich i stworzenia*” (Bolivariana). Ważne jest, abyśmy w procesie synodalnym odważyli się poruszyć i rozeznaczyć wielkie tematy, o których często się zapomina lub które są odsuwane na bok, oraz wyjść naprzeciw innym i tym wszystkim, którzy są częścią rodziny ludzkiej i często są marginalizowani, także w naszym Kościele. Kilka wezwań przypomina nam, że w duchu

Jezusa musimy „*objąć ubogich, wspólnoty LGTBQ+, pary w drugim związku, księży, którzy chcą wrócić do Kościoła w nowej sytuacji, kobiety, które dokonują aborcji ze strachu, więźniarki, chorzy*” (Cono Sur). Chodzi o „*pójście razem w Kościele synodalnym, który słucha wszelkiego rodzaju wygnańców, aby poczuli się jak w domu*”, Kościele, który jest „*schronieniem dla zranionych i złamanych*” (Cono Sur). Wymaga to dyspozycyjności, aby „*wyść na spotkanie, poświęcić naszą uwagę, zaangażować się. Ponieważ synodalność nie polega na czekaniu, aż ludzie przyjdą, ale na wychodzeniu im na spotkanie*” (Cono Sur).

66. Kościół oferuje swoją samarytańską miłość i solidarną służbę, ucząc się kroczyć z tymi, którzy również służą cierpiącym, szukając alternatyw dla kultury odrzucenia i stawiając czoła różnym formom przemocy, które nasiliły się w ostatnich latach. Należą do nich przemoc związana z nierównościami społecznymi, handel narkotykami, przestępczość zorganizowana, handel ludźmi oraz wykorzystywanie kobiet i dzieci. W tej wspólnej podróży Kościół odkrywa różne sposoby bycia synodalnym w sojuszach z ruchami społecznymi i ludowymi oraz innymi ludźmi i instytucjami zaangażowanymi w promocję wszystkich, takimi jak Pakt Edukacji Globalnej.
67. Niektóre wypowiedzi pytają: „*Wysłuchanie wołania ludów i ziemi jest zobowiązaniem wobec Ewangelii, która wzywa nas, abyśmy byli sojusznikami narodów w obronie życia i ich terytoriów*” (Cono Sur) . Dotyczy to zwłaszcza Amazonii, której grozi katastrofa ekologiczna, która może mieć katastrofalne skutki dla życia na ziemi i jej mieszkańców. Istnieje uczucie z Amazonii, które wskazuje na „*porzucenie naszych rdzennych mieszkańców; brak realnej obecności wśród ludów amazońskich*” (Bolivariana) . Jest „*nierozstrzygnięta sprawa: dotrzeć do ludów pierwotnych, zepchniętych na margines z powodu odmiennego języka, kultury i kosmicznej wizji; i [...] docierać do [innych] peryferii, zbliżyć się i przyjmować potrzebujących, tych o innych wierzeniach i zwyczajach*” (Cono Sur).
68. Służba społeczno-środowiskowa, do pełnienia której Kościół jest powołany w świetle Ewangelii i nauki społecznej Kościoła, umacnia się w dialogu ekumenicznym i międzyreligijnym, który prowadzi do wspólnego działania. W wielu krajach Ameryki Łacińskiej i Karaibów działają Rady Międzyreligijne, w których aktywnie uczestniczą przedstawiciele różnych Kościołów chrześcijańskich i wielu religii obecnych w naszym regionie. Wspólnie realizują działania na rzecz społeczeństwa ze wspólnego

zaangażowania na rzecz promocji praw człowieka, sprawiedliwości, pokoju i troski o wspólny dom.

69. W kilku wypowiedziach wyrażono, że Kościół synodalny, funkcjonujący jako szpital polowy, musi dawać młodym ludziom centralne miejsce. Aby być blisko nich, leczyć ich rany i towarzyszyć im w poszukiwaniach, Kościół musi „*dostosować swój język, swoje symbole do ich konkretnej rzeczywistości. Musimy myśleć o nowych sposobach przyciągania i ratowania obecności młodych ludzi w Kościele, idąc tam, gdzie oni są i idąc z nimi. Ważne jest, abyśmy „oni i my także uświadomili sobie wiodącą rolę, jaką mają do spełnienia w Kościele i społeczeństwie*” (Cono Sur).

70. Ponawiana jest prośba o słuchanie, integrację i udział młodych ludzi w podejmowaniu decyzji. Rozbrzmiewa modlitwa, którą grupa z nich odmówiła na spotkaniu w Południowym Stożku, wyjaśniając, dlaczego ich przyjaciele opuścili Kościół, i kończąc serdeczną modlitwą: „*Boże, Matko i Ojcze, wysłuchaj naszego wołania w modlitwie! Dmuchań mocno, aby Kościół nie zapomniął o młodych, aby objął ich życie, ich marzenia i pragnienia, i towarzyszył im w dziele szerzenia i promowania synodalności.*”

71. Wielu młodych ludzi wykazuje dużą wrażliwość na problemy społeczne i środowiskowe, z dużą kreatywnością w generowaniu rozwiązań ze swoich przestrzeni. Jako „*cyfrowi tubylcy*” mają znacznie większą wiedzę i umiejętności, aby pomóc Kościołowi odkryć cyfrowy potencjał ewangelizacji, tworzenia sieci i tworzenia kultury synodalnej w tych przestrzeniach.

72. Udział przedstawicieli Synodu Cyfrowego w Zgromadzeniach wzbudził zainteresowanie bardziej aktywną i proaktywną obecnością w tym obszarze. Odczuwano również potrzebę bliższego towarzyszenia ewangelizatorom cyfrowym

6. Konwersja synodalna i reforma restrukturyzacyjna.

73. Sobór Watykański II pojmuje Kościół jako instytucję potrzebującą ciągłej odnowy. Kontynuując Sobór, papież Franciszek określa Kościół jako *Ecclesia semper reformanda*, co wymaga nawrócenia całej wspólnoty

kościelnej. Kościół Ameryki Łacińskiej i Karaibów rozumie to wezwanie jako nieustanne nawrócenie duszpasterskie, które wymaga rewizji „ *praktyk osobistych i wspólnotowych, relacji opartych na równości i władzy oraz struktur i dynamiki* ” (SD 30). Regiony , z którymi się konsultowano, stwierdziły, że „ *synodalność wymaga nawrócenia osobistego, wspólnotowego, kościelnego i strukturalnego* ” (Southern Cone) oraz że „ *zmiana mentalności, zmiana struktur* ” (Camex) jest pilnie potrzebna.

74. To wezwanie nie jest wolne od wyzwań i napięć. Znajdujemy ludzi i grupy, które chcą oddzielić zmianę mentalności i osobiste nawrócenie od reformy struktur, tak jak są tacy, którzy nie chcą reformy Kościoła. Dlatego zmiany te muszą być częścią procesu „ *aktywnego nawrócenia, prawdziwej przemiany umysłu i serca, ponieważ wszyscy zostaliśmy ukształtowani w różnych czasach i mamy wiele zakorzenionych praktyk* ” (Cono Sur). Z tego wynika potrzeba, aby Kościoły lokalne stworzyły procesy i przestrzenie do słuchania, dialogu i rozeznawania, które pogłębiają fundamentalne pytanie drogi synodalnej: „ *Jak żyć dzisiaj w naszym własnym Kościele partykularnym? Do jakich kroków zaprasza nas Duch ?*”

75. Odpowiedź na te pytania dotyczy całego Ludu Bożego. Konieczne jest podjęcie kroku w kierunku autentycznej synodalizacji całego Kościoła, co pociągnie za sobą „ *reformy duchowe, duszpasterskie i instytucjonalne* ” (DA 367), aby stworzyć nowy model instytucjonalny. Konsultacje regionalne uznają, że aby to osiągnąć, „ *nowe opcje duszpasterskie muszą wyłonić się ze zmiany mentalności i odnowy istniejących struktur* ” (Karaiby). W tym kontekście pojawia się wyzwanie zreformowania seminariów i domów formacyjnych, zwłaszcza gdy niektóre instytucje nie wyrosły ze swojej formy trydenckiej. Wielu postrzega „ *seminaria jako zamknięte domy, które nie przyczyniają się do wizji kapłaństwa służebnego* ” (Camex). Konieczne jest kontynuowanie zaktualizowanej reformy Ratio *fundamentalis instytucjonalny sacerdotalis* . Rodziny, osoby świeckie oraz osoby konsekrowane muszą być zaangażowane w formację kandydatów do kapłaństwa. Zostało to podkreślone przez wszystkich Regionalnych _ zgromadzenia .

76. Cały proces odnowy ku większej synodalności w Kościele wymaga większej formacji. Proszono, aby itinerarium formacji i katechezy było integralne i wspólne dla członków Ludu Bożego. Podkreślono, że rodziny jako Kościoły domowe oraz parafialne i wychowawcze wspólnoty kościelne powinny być pierwszą sferą formacji we wspólnocie synodalnej. Jednocześnie poproszono o odnowienie parafii na wzór wspólnoty

wspólnot, ożywiając w ten sposób małe wspólnoty.

77. Wśród licznych propozycji i próśb formacyjnych zgłaszanych na zgromadzeniach wyłaniają się różne horyzonty i obszary. Jako wyjątkowy temat: „ *wierzymy w znaczenie formacji synodalnej i dlatego chcielibyśmy wnieść kilka pomysłów na temat formacji integralnej: uczenie się pracy zespołowej; wzrastanie w kulturze rozeznania; wdrażanie przejrzystości w różnych dziedzinach życia kościelnego; nabywanie umiejętności cyfrowych i radiowych trwale związanych z potrzebami parafii; pokazanie doświadczeń empirycznych, aby uwidocznić znaczenie synodalności* ” (Bolivariana).
78. Osią poprzeczną we wszystkich obszarach kościelnych jest kształtowanie kultury szacunku dla wszystkich osób i zapobieganie wszelkiego rodzaju nadużyciom.
79. Konsultacje regionalne wspominają, że istnieje potrzeba nadania priorytetu obowiązkowi formowania różnych rad promowanych przez Sobór Watykański II: rad prezbiteriańskich, rad ekonomicznych (diecezjalnych i parafialnych) oraz rad duszpasterskich (diecezjalnych i parafialnych). Proszą również, aby „ *były przestrzenią włączenia, dialogu, przejrzystości i rozeznania, nie tylko na poziomie krajowym i regionalnym, ale także w podstawowych wspólnotach, parafiach i diecezjach, prałaturach i wikariatach, zgodnie z procesem komunii i uczestnictwa* ” (Cono sur). Uznaje się, że sobory są „ *stałymi środowiskami praktykowania i promowania komunii i synodalności* ” (CTI, Synodalność , 80), ale ich formalna realizacja nie wystarczy. Prosi się, aby każda Rada „ *była nie tylko przestrzenią konsultacyjną, ale byśmy zapewnili ważenie decyzji dotyczących trybu rzędzenia i zmian w strukturach* ” (Camex).
80. Kościół zorganizowany w oparciu o sieć rad umożliwiłby ustanowienie instytucjonalnych procedur odpowiedzialności i przejrzystości, zaczynając od wspólnot, które pomogłyby w wykorzenieniu nadużyć sumienia, władzy, nadużyć duchowych, psychologicznych, seksualnych i ekonomicznych. Wymaga to stworzenia instytucji i protokołów dla prewencji, zadośćuczynienia i sprawiedliwości (por. AE 355). Byłoby to odpowiedzią na głosy, które dostrzegają „ *napięcie między pragnieniem bardziej przejrzystego Kościoła a kulturą tajemnicy* ” (Cono Sur) i które wzywają do większego „ *zaangażowania w opiekę i wysłuchanie ofiar nadużyć* ” (Camex). Te i inne aspekty będą wymagały „ *otwartości na ewentualne zmiany w prawie kanonicznym, które nadają prawną formę praktyce synodalnej; w szczególności, aby instytucje synodalne były uznawane przez prawo i aby*

prawo pomagało zagwarantować i promować większą przejrzystość” (Cono Sur).

81. Synod rzuca wyzwanie rekonfiguracji eklezjalnej i zaprasza nas do wyobrażenia sobie nowych struktur. Niektóre już się pojawiły, na przykład Konferencja Kościelna dla Amazonii (CEAMA) i pierwsze Zgromadzenie Kościelne Ameryki Łacińskiej i Karaibów. Pojawiła się jednak troska o to, jak wyartykułować kolegialność biskupią i synodalną eklezjalność, co zachęca nas do refleksji nad tym, jak zintegrować opracowywanie i podejmowanie decyzji, ponieważ „synodalny wymiar Kościoła musi wyrażać się poprzez realizację i zarządzanie *procesami uczestnictwa i rozeznania zdolnego ukazać dynamikę komunii, która inspiruje wszystkie decyzje kościelne*” (ECI, Synodalność 76). W ten sam sposób te nowe struktury konfrontują nas z formami organizacji i funkcjonowania, które muszą wiedzieć, jak wyrażać sens wiary wszystkich wiernych, władzę biskupią i posługę teologiczną, ponieważ Duch Święty przemawia przez cały lud. Boga, a nie tylko przez niektórych (biskupów) lub jednego (biskupa Rzymu, który ma prymat). „*Gdyby Lud Boży nie był podmiotem decyzyjnym, nie byłoby synodalności. Jeśli Lud Boży nie stanowi organizmu, który podejmuje decyzje za cały Kościół, to ten organizm nie jest synodalny*” (Ceama-Repam). Z tego wszystkiego, co zostało powiedziane, wynika, że należy „*odnowić i przemyśleć na nowo struktury Kościoła, aby odpowiedzieć na wyzwania dzisiejszego świata, interpretując znaki czasu [i]. Krokiem w tym kierunku jest reforma Kodeksu Prawa Kanonicznego*” (Bolivariana).

7. Powołania, charyzmaty i posługi z perspektywy synodalnej

82. „*Synodalność jest sztuką doceniania, przyjmowania i umiejętności wyrażania wszystkich darów i charyzmatów, które dał nam Pan, aby płynęły i stały się kanałem łaski i błogostawieństwa; dlatego ważne jest, aby docenić różne powołania*” (Bolivariana). Kościół jest ludem proroczym, posługą kapłańską i królewską, w którym wszyscy jego członkowie są podmiotami życia teologicznego ku świętości. Otrzymują od Boga różne charyzmaty, aby służyć dobru wspólnemu (por. AE 171).

83. Na spotkaniach regionalnych wielokrotnie wspomniano o bogactwie różnorodności charyzmatów i posług. Wyraża się to zarówno w darach, które wzbogacają życie konsekrowane, jak i w bardzo różnorodnych darach

różnych wiernych świeckich. Dlatego konieczne jest „*zrewidowanie struktury Kościoła, aby był on wspólnotą wspólnot, uznając jedność w misji z różnorodnością posług, które Duch Święty daje każdemu członkowi zgodnie z jego powołaniem poprzez dary, aby wymiar charyzmatyczny nie przeciwstawiał się wymiarowi instytucjonalnemu*” (Bolivariana).

84. Jednak „Kościół ministerialny” niekoniecznie jest „Kościołem ustanowionym przez ministerstwo”. Zgodnie z prawem istnieje wiele posług, które wypływają z powołania chrzcielnego, w tym posługi spontaniczne i inne uznane, które nie są ustanowione, oraz inne, które są ustanawiane wraz z ich przygotowaniem, misją i stabilnością. Niektóre ludy tubylcze wskazywały nawet, że mają własne posługi, które już są realizowane, ale nie są uznawane przez instytucje kościelne.
85. Potrzebne jest głębokie wspólnotowe rozeznanie, jakie duszpasterstwa, zwłaszcza wśród świeckich, należy tworzyć lub promować w świetle znaków czasu. Posługi te powinny nie tylko odpowiadać na wewnętrzne potrzeby Kościoła, ale także być „*odpowiedzią i służbą światu*” (Camex), ponieważ „*misja chrześcijan jest przede wszystkim w świecie*” (Ceama-Repam). Tutaj słyszymy głos papieża Franciszka, który w adhortacji Droga Amazonio mówi o „*wyraźnie świeckiej kulturze kościelnej*” (QA 94). Musimy cenić i promować „*służbę świeckich w budowaniu świata, w gospodarce, polityce, nauce, sztuce itd.*” jako wymiar zasadniczy, aby „*Kościół był ludem proroczym, kapłańskim i królewskim*” (Caribbean, Ceama-Repam).
86. Centralną kwestią jest promowanie udziału świeckich, zwłaszcza kobiet i młodzieży, w scenariuszach podejmowania decyzji. Przeważająca jest obecność kobiet, ponieważ „*to one najbardziej wspierają Kościół*” (Camex), ale z drugiej strony to one „*muszą być otwarte na włączenie i uczestnictwo w przestrzeniach decyzyjnych*” (Cono Sur). Niektóre wypowiedzi wskazują, że takie przestrzenie już istnieją w niektórych naszych lokalnych kościołach, ale inne mają „*poczucie, że kobiety są, tanią siłą roboczą w Kościele*” (Cono Sur) i „*konieczne jest tworzenie i ustanowienie nowych posług, zwłaszcza dla kobiet*” (Ceama-Repam). Wiele głosów uważa za pilne ustanowienie diakonatu dla kobiet, uznając, czym żyje się w kilku wspólnotach.
87. Od Soboru Watykańskiego II posługa kapłańska przeszła głęboki proces odnowy. Mimo to wciąż słyszy się potępienie klerykalizmu, rozumianego jako wyraz klerykalnego autorytaryzmu, jako deformacji duszpasterstwa w

nadużyciu władzy. Dotyczy to nie tylko święceń kapłańskich, ale jest także pokusą dla wszystkich szafarzy Kościoła, w tym dla świeckich. „ *Widzimy potrzebę myślenia o nawróceniu w Kościele, które przewycięża klerykalizm i machismo, które wykluczają kobiety z procesu rozeznawania i podejmowania decyzji, i jest to coś kulturowego, z czym musimy się zmierzyć, nawet jeśli musimy iść wbrew aktualny. Należy pielęgnować braterstwo i siostrzeństwo* ” (Cono Sur. Ceama-Repam).

88. Z tego powodu ważne jest, aby „ *podjąć kroki w celu przewyciężenia klerykalizmu wśród świeckich i duchowieństwa, rozpoczynając naszą misję od zasady pomocniczości jako synodalnego sposobu postępowania* ” (Bolivariana). Kościół jest bardziej synodalny, kiedy kroczy ze wszystkimi ochrzczonymi i zachęca ich do przeżywania misji, uznając wspólną godność jako podstawę odnowy życia kościelnego i posług, w których władza jest służbą. „ *Autorytet jako służba buduje współzależność (ani zależność, ani niezależność) od wspólnego powołania bycia uczniem* ” (Bolivariana).

89. Przewartościowanie życia i godności chrzcielnej, jako podstawowego źródła wszystkich posług, wymaga nowego modelu instytucjonalnego, który przeciwstawi się modelowi piramidalnemu sprzyjającemu klerykalizmowi. Synodalność stwarza odpowiednie ramy interpretacyjne do myślenia o odnowie posługi święceń, która zakłada między innymi „ *rozeznanie posługiwania całego Ludu Bożego we współodpowiedzialności* ” i *przeżywanie „służby jako przymierza z ubogimi* ” (por. Cono Sur).

90. Oznacza to również przemyślenie na nowo modelu posługi kapłańskiej. Są tacy, którzy twierdzą, że w ich wspólnotach istnieje „ *konflikt między kapłaństwem powszechnym a kapłaństwem służebnym* ”, a także „ *formy kapłaństwa, które nie odpowiadają potrzebom Ludu Bożego* ” (Camex), „ *my nie wiemy, jak wyrazić posługę świeckich i wyświęconych* ” (Karaiby). Tak więc, jeśli chcemy Kościoła bardziej synodalnego i misyjnego, „ *konieczne jest ponowne przemyślenie profilu posługi, zwłaszcza szafarzy wyświęconych, tak aby wykonywali swoją posługę „we” wspólnocie, a nie „na” niej*”, z formacją „ *w ścisłym związku z procesami duszpasterskimi i życiem ludzi, którym będą służyć* ” (Ceama-Repam).

91. W tej dziedzinie posługi święceń kilka głosów stwierdziło, że „ *potrzebujemy otwartego i szczerego dialogu na temat tego, czy kwestia celibatu i jego związku z posługą kapłańską jest nadal użyteczna* ” (Caribbean). Ponadto pozytywnie rozpatrzono możliwość wyświęcania

stałych diakonów do kapłaństwa, a niektórzy podnieśli „*posługę i włączenie kapłanów żonatych i członków życia konsekrowanego, którzy opuścili swoje instytuty*” (Cono Sur).

92. Dlatego prosi się, aby Zgromadzenie Ogólne w październiku zajęło się tym tematem i promowało rewizję teologii i form Kościoła ministerialnego, formację i profil duchownych, zarówno ustanowionych, jak i wyświęconych, oraz otwarcie niektórych posług dla kobiet

93. Życie konsekrowane obecne w Zgromadzeniach Regionalnych jest świadome działania Ducha Świętego i czuje silne wezwanie do kroczenia w komunii z Kościołem, który jest wspólnotą równych uczniów, ochrzczonych, dzielących posługę, powołania i charyzmaty dla budowania Królestwa Bożego. Rodzi się i wzrasta w Kościele i jest powołana do przynoszenia ewangelicznych owoców w żywej wspólnocie wiernego ludu Bożego, dlatego pragnie „*nadal karmić doświadczenie synodalności i być motorem jego animacji w różnych kontekstach i lokalnych wspólnotach przynależności, w których jest konstytutywnie powołana do profetycznej obecności synodalnej, wyrażając się w spotkaniach wspólnotowych, kapitułach, zgromadzeniach, posługach duszpasterskich itp.*” (Karaiby). Osoby konsekrowane są zobowiązane do życia jako Kościół, który wychodzi i jest skoncentrowany na Ewangelii, a zatem uboższy, misyjny, zakorzeniony w kontekstach, pneumatocentryczny i w stałym dialogu z rzeczywistością.

94. Synodalność i życie konsekrowane są ze sobą powiązane na drodze nawrócenia, słuchania i misji, z kryteriami uczestnictwa i współodpowiedzialności, które określają także tożsamość i naturę samego Kościoła. Dary hierarchiczne i charyzmatyczne idą razem, aby „*oduczyć i wykorzenić wszelkie postawy zależności, uległości i milczenia we wspólnotach, Kościołach i społeczeństwie; oraz wyeliminowanie klerikalizmu wprowadzonego w sposobie, w jaki odnosimy się do innych członków Kościoła. Z tego powodu staramy się ratować i cenić doświadczenia synodalne, które od dawna są przeżywane w niektórych Kościołach Ameryki Łacińskiej, aby zastosować je w odnowiony sposób w naszym tu i teraz*” (Bolivariana) .

8. Wkład itinerarium synodalnego Ameryki Łacińskiej i Karaibów

95. W relacji ze zgromadzeń regionalnych i we wstępie do tej syntezy zwracamy uwagę na specyfikę drogi synodalnej Kościoła Ameryki Łacińskiej i Karaibów. Opracowując siedem poprzednich tematów, zebraliśmy główne wkłady zgromadzeń i syntez do Instrumentum poród . Teraz, jako rekapitulacja projekcyjna, stawiamy cztery główne pytania.
- 96.(1) Zarówno tekst naszego pierwszego zgromadzenia kościelnego, jak i dokument dotyczący fazy kontynentalnej promują misyjny kościół synodalny. Pierwsze pytanie dotyczy wzajemnych relacji między eklezjalnością , synodalnością , ministerialnością i kolegialnością. W całym procesie zgromadzenia odczuliśmy wzajemną owocność i pozytywne napięcie między eklezjalnością synodalną a kolegialnością biskupią. Niedawna droga Ludu Bożego pośród nas, rozeznanie głosów i wyrażen *sensus fidei fidelium* , odpowiedzialny i współodpowiedzialny udział wszystkich, dostarczają odpowiednich ram interpretacyjnych, teoretycznych i praktycznych, do wspólnego słuchania, dialogu i rozeznawania, poczynawszy od wspólnej godności otrzymanej w synowskiej i braterskiej łasce chrztu. Nasze doświadczenie pokazuje, że w tym horyzoncie komunii sprawowanie posługi biskupiej wzbogaca się jako posługa duszpasterska Ludowi Bożemu. Dowiadujemy się, że posługa biskupów, jeśli nie jest usytuowana w eklezjalności synodalnej , może ulec zubożeniu, ponieważ nie otrzymuje owoców szerokiej wymiany i ponieważ czuje się zagrożona, tak jakby synodalność była demokratyzacją, która rzuca wyzwanie hierarchicznemu instytucja Kościoła. W procesie przeżywanym w synodalności , opracowywanie i podejmowanie decyzji przez kompetentne władze zyskują legitymizację i są bardziej pozytywnie odbierane przez wspólnotę.
97. W tym kontekście pojawia się pytanie, które powinno zostać przeanalizowane na najbliższym Zgromadzeniu Synodalnym z duchowym rozeznaniem, teologiczną głębią i duszpasterskim wycuciem. Chodzi o wzajemne relacje między eklezjalnością , synodalnością , ministerialnością i kolegialnością. Można to pogłębić, opierając się na centralnej roli Ducha Bożego w życiu i misji Kościoła. Teologia sakramentów, zwłaszcza chrztu i święceń, wzajemne relacje między powszechnym kapłaństwem a posługą święceń, reformy posług i struktur Kościoła, w tym reforma posługi Następcy Piotra, mogą być analizowane z perspektywy synodalnej.
- 98.(II) Pojawienie się odnowionej eklezjalności synodalnej stawia przed nami wyzwanie, jakim jest wyobrażenie sobie synodalnych reform mentalności, postaw, praktyk, relacji i struktur eklezjalnych. Nowości Konferencji Kościelnej dla Amazonii i Pierwszego Zgromadzenia Kościelnego Ameryki

Łacińskiej i Karaibów pokazują, że nie wystarczy tworzyć nowe instytucje, ale musi im towarzyszyć świadomość i formacja, które pomogą wyrazić komunie w nowych formy uczestnictwa we wspólnotocie, organiczne i dynamiczne. Bez duchowości komunii synodalnej nie jest możliwe realizowanie poruszeń Ducha dla Kościoła trzeciego tysiąclecia.

99. Musimy przyjąć w sposób synodalny kierunki Soboru Watykańskiego II dotyczące trwałej odnowy Kościoła w jego wierności Jezusowi Chrystusowi i jego misji ewangelizacyjnej wobec narodów. Soborowe wezwanie, aby być *Ecclesia semper reformanda* (UR 4, 6) lub *Ecclesia semper purificanda* (LG 8), jest źródłem inspiracji dla następnego zgromadzenia, aby odnowić synodalność jako komunie, uczestnictwo i misję. W nowym kontekście synodalnym Kościół Ameryki Łacińskiej i Karaibów nadal przyjmuje to soborowe wezwanie jako drogę duszpasterskiego i misyjnego nawrócenia.
100. W tym procesie pojawiają się pytania, które nie są nowe, ale nabierają nowego znaczenia: Jaka jest wartość magisterska wyników zgromadzeń kościelnych? Czy nie byłyby bardziej aktualne i akceptowalne, gdyby zostały przedstawione jako wskazówki i dokumenty całego Ludu Bożego w danym regionie, ponieważ są owocem słuchania, dialogu i wspólnego rozeznania? Co by się stało, gdyby niektóre decyzje zgromadzenia zostały odrzucone przez władzę biskupią? Kiedy, jak i gdzie powinny odbywać się głosowania deliberatywne i konsultacyjne? Czy można marzyć o synodalnej konfiguracji Konferencji Episkopatów i struktur kontynentalnych, takich jak CELAM? Z pewnością należy tu wyartykułować rozeznanie duchowe, podstawę teologiczną i prawo kanoniczne.
101. (III) Od Soboru Watykańskiego II, opartego na metodzie Konstytucji duszpasterskiej *Gaudium et spes*, wielkim wkładem Kościoła Ameryki Łacińskiej i Karaibów jest sposób refleksji nad wiarą i ukierunkowanie ewangelizacji, nie tylko poprzez posługę biskupów i teologów, ale także poprzez wkład tradycji synodalnej Ludu Bożego. Nauczanie ostatnich papieży nakazuje nam uczyć się od *sensus fidei* wszystkich wiernych, zachowując jednocześnie posługę właściwą tym, którzy nauczają wiary Kościoła z apostołskim autorytetem. Wydaje nam się, że Synod powinien wziąć pod uwagę godną podziwu wymianę między Magisterium Ludu Bożego, pasterzami i teologami.
102. Sposób patrzenia na aktorstwo nabrał obywatelstwa w Kościele Ameryki Łacińskiej i Karaibów, co zostało wyrażone w Dokumencie z

Aparecidy (por. DAP 19). Została udoskonalona, a teraz została wzbogacona o metodę rozmowy duchowej, w tym samym czasie, gdy ta pierwsza wzbogaca drugą. W tym kontekście mówimy o kolistym i progresywnym procesie konfigurowanym przez odpowiednie momenty widzenia, słuchania, kontemplacji, osądzania, rozróżniania, interpretacji i działania odpowiadającego, projektującego.

103. Podstawą naszej metody hermeneutycznej jest przekonanie, że Bóg udziela się w historii i przemówił w pełni przez swojego Syna Jezusa Chrystusa, że Jego Słowo jest przekazywane w Pismach Świętych przyjętych i przekazanych w Tradycji Kościoła oraz że Bóg nadal przemawiać przez wydarzenia historyczne, zwłaszcza przez znaki, które wyznaczają teraźniejszość. W Magisterium Ameryki Łacińskiej i Karaibów historia, teologia i duszpasterstwo wzajemnie się wzbogacają.
104. Zgromadzenie synodalne mogłoby pogłębić synodalnie rozeznanie wspólnotowe w słuchaniu Ducha i hermeneutykę historyczno-duszpasterską w świetle Ewangelii Chrystusa, na wszystkich poziomach i we wszystkich tematach kościelnych, zgodnie z nauką soborową (por. GS 11, 44).
105. (IV) Kościół pielgrzymujący w Ameryce Łacińskiej i na Karaibach jest uznawany za Kościół Kościołów i wspólnotę wspólnot. W Radach i Synodach Pierwszej Ewangelizacji oraz w posoborowych Konferencjach naszego Episkopatu miała miejsce cenna wymiana między Kościołami lokalnymi, Konferencjami Episkopatów i organami regionalnymi, promowana przez CELAM. W swoim nauczaniu papież Franciszek mówi o synodalności lokalnej, regionalnej i powszechnej, a w tej chwili przechodzimy przez proces, który rozpoczyna się w Kościołach lokalnych, wzbogaca się na konferencjach krajowych, teraz przybiera wymiar kontynentalny i jest przeżywany w Zgromadzeniu na poziomie całego Kościoła. W swoich encyklikach, napomnieniach i przemówieniach Franciszek włącza lokalne doświadczenie kościelne i nauczanie konferencji biskupów, jak na przykład dokument z Aparecidy (por. EG 25, 122).
106. Wezwanie do życia i działania w synodalności przynagła nas do ponownego zdefiniowania wzajemnych implikacji między tym, co partykularne i powszechne, wartości doświadczenia kościelnego na peryferiach i jego wpływu na całość, sprawiedliwej i napiętej równowagi między tym, co lokalne, narodowe, regionalne i globalne priorytety i wyzwanie otwarcia się na harmonię, dzieło Ducha. Następne zgromadzenie

może skupić się na następujących pytaniach: Jak zintegrować poszczególne bogactwa z pięknem całości? Jak szanować rytmy i wymagania tych, którzy idą wolniej? Jak można przewyciężyć dominującą praktykę wertykalną, w której poszczególne Kościoły wydają się podrzędne, przez prawdziwą komunie Kościołów w powszechnym katolicyzmie?

107. Tekst Zgromadzenia Kościelnego uczy: „ *Od początku naszej amerykańskiej historii kościelnej Matka Boża podtrzymuje nadzieję ludów kontynentu i jest wielką duchową więzią całej Ameryki*” (AE 224). Nasz wierzący lud, duchowo i faktycznie maryjny, wywodzący się z Guadalupan i we wszystkich lokalnych przejawach, czuje i wie, że „ *w działalności ewangelizacyjnej Kościoła istnieje styl maryjny. Ta dynamika sprawiedliwości i czułości, kontemplacji i chodzenia ku innym czyni ją eklezjalnym wzorem ewangelizacji*” (EG 288). Z serca wiary i pobożności naszego Kościoła prosimy Matkę Dziewicę, aby wspierała nas w nadziei na drogę synodalną, ponieważ jest „ *Królową i Matką miłosierdzia, naszym życiem, naszą słodyczą i naszą nadzieją*”.

SKRÓTY

EA	Zgromadzenie Kościelne Ameryki Łacińskiej i Karaibów. „W kierunku Kościoła synodalnego wychodzącego na peryferie. Refleksje i propozycje duszpasterskie pierwszego zgromadzenia kościelnego Ameryki Łacińskiej i Karaibów (2022).
Ap .	Biblia: Księga Objawienia
BOLIWARYJSKI	Spotkanie Regionu Boliwariańskiego (27 lutego 3 marca)
CAMEX	Zgromadzenie Regionalne Ameryki Środkowej i Meksyku (13-17 lutego 2023)
KARIBY	Zgromadzenie Regionalne Karaibów (20-25 lutego 2023)

Synteza fazy kontynentalnej Synodu o Synodalności w Ameryce Łacińskiej i na Karaibach
tłumaczenie maszynowe/nieoficjalne

CEAMA-REPAM	Wkład Konferencji Kościelnej Amazonii i Panamazońskiej Sieci Kościelnej
CELAM	Episkopatu <i>Ameryki Łacińskiej</i> Rada
CONO SUR	Zgromadzenie Regionu Południowego Stożka (6-9 marca 2023)
Synodalność CTI	Międzynarodowa Komisja Teologiczna, Dokument: Synodalność w życiu i misji Kościoła (2018).
DA	Dokument końcowy V Konferencji Ogólnej Episkopatu Ameryki Łacińskiej i Karaibów w Aparecidzie (2007)
DOK. PRZYGOTOWANIE	Synod o synodalności (2021-2024): dokument przygotowawczy. Dla Kościoła synodalnego: komunია, uczestnictwo, misja.
grudzień	Dokument dla Sceny Kontynentalnej. Synod o synodalności (2024): „Rozwiń swój namiot”.
NP	Evangelii gaudium, adhortacja apostolska papieża Franciszka
PL	<i>Evangelii nuntiandi</i> Adhortacja apostolska papieża Pawła VI
Hch	Biblia: Księga Dziejów Apostolskich
Jest	Biblia: Księga proroka Izajasza
LG	Lumen II: Konstytucja dogmatyczna o Kościele, dokument Soboru Watykańskiego II
LGTBIQ+	Lesbijkі, geje, osoby biseksualne, transpłciowe, queer i inne
kontrola jakości	Posynodalna adhortacja apostolska papieża Franciszka „Querida Amazonia” (2020)
REDCHAG	Sieć kościelna Gran Chaco i Guarani Aquifer
REM	mezoamerykański Ekologiczny Sieć kościelna
REPAM	Pan- Amazoński Sieć kościelna
SD	Czwarta Konferencja Ogólna Episkopatu Ameryki Łacińskiej i Karaibów (1992)
UR	Unitatis redintegratio (Przywrócenie jednoścі). Dekret Soboru Watykańskiego II o ekumenizmie

